

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” CONSTANȚA
FACULTATEA DE TEOLOGIE
Școala Doctorală Teologie

MĂRTURII ECUMENICE
PRIVIND ORTODOXIA. DIMENSIUNEA LOR
MISIONARĂ

- REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT -

Coordonator științific,
pr. prof. dr. Vasile NECHITA

Doctorand,
pr. Ioan IRIMIA

Constanța
2016

Cuprins

INTRODUCERE

1. Argumentul, relevanța și obiectivele cercetării
2. Precizări terminologice
 - Μαρτυρία – mărturie, mărturisire și martiriu
 - Οικουμενικός – ecumenic, ecumenicitate
 - Ορθοδοξία – dreapta slăvire și Biserica dreptslăvitoare
3. Stadiul actual al cercetării
4. Metode și abordări utilizate
5. Scurt cadru al lucrării

I. MISIUNEA ȘI MĂRTURIA ORTODOXĂ ÎN LUMEA DE ASTĂZI

- 1.1. Mărturie și misiune – definire, context și model misionar
 - 1.1.1 Înțelegeri ale misiunii Bisericii
 - 1.1.2. Curenți dominanti care definesc contextul misiunii de azi
 - 1.1.3. Portret al misionarului ortodox contemporan
- 1.2. Realități și provocări misionare ale contemporaneității
 - 1.2.1. Priorități misionare astăzi
 - 1.2.2. Parohia – comunitatea în care sunt formați misionarii ortodocși
 - 1.2.3. Convertire și misiune
 - 1.2.4. Migrație și misiune
 - 1.2.5. Misiune și dialog
 - 1.2.6. Misiune și prozelitism

II. BISERICA – „STÂLPUL ȘI TEMELIA ADEVĂRULUI”

- 2.1. Unitatea și Unicitatea Bisericii
- 2.2. Sfințenia Bisericii
- 2.3. Catholicitatea (universalitatea, sobornicitatea) Bisericii
- 2.4. Apostolicitatea Bisericii și continuitatea ei istorică
- 2.5. Biserică, Scriptură și Tradiție
- 2.6. Sfânta Tradiție
- 2.7. Atitudini critice cu privire la Ortodoxie
 - 2.7.1. Reacții la pretenția Bisericii Ortodoxe de a fi unica Biserică
 - 2.7.2. Teoria coruperii Bisericii în primele veacuri
 - 2.7.3. „Ortodoxia populară” – imagine distorsionată a realității
 - 2.7.4. „Un fel de protestanți de dinainte de Reformă”
 - 2.7.5. Un profesor protestant răspunde unor critici la adresa Ortodoxiei
 - 2.7.6. Personalități din romano-catholicism apreciative la adresa Tradiției ortodoxe

III. ÎNVĂȚĂȚURA DREAPTĂ DE CREDINȚĂ ȘI MĂRTURISIREA EI

- 3.1. Credință versus necredință. Dreaptă credință versus erezie
- 3.2. Dogma ortodoxă – adevăr dumnezeiesc revelat
 - 3.2.1. Caracterul imuabil al adevărului de credință
 - 3.2.2. „Creștinism fără credință”!?
 - 3.2.3. Conținutul credinței poate fi diferit chiar dacă se folosesc aceiași termeni
- 3.3. Ortodoxia credinței – condiție a unirii

IV. LITURGHIA ȘI SPIRITUALITATEA ORTODOXĂ

- 4.1. Dumnezeiasca Liturghie – Taina Bisericii

- 4.2. Mărturii privind slujbele bisericești
- 4.3. Muzica bisericească
- 4.4. Reformele liturgice apusene – expresie a reformelor credinței
- 4.5. Credință și spiritualitate
 - 4.5.1. Legătura dintre dogmă și ethos
 - 4.5.2. Spiritualitatea filocalică
 - 4.5.3. Spiritualitate adevărată și falsă
- 4.6. Icoana ortodoxă și Sfânta Cruce
- 4.7. Maica Domnului – „Maica ortodocșilor”
- 4.8. Mucenicii și sfinții Bisericii. Sfintele Moaște
- 4.9. Chipuri de slujitori ortodocși
- 4.10. Mântuirea ca îndumnezeire

V. CONVERTIREA – „ÎMBRĂCAREA ÎNTRU HRISTOS”

- 5. 1. Considerații generale
 - 5.1.1. Convertirea ca revenire în fire
 - 5.1.2. Tipuri și motivări dominante ale convertirilor
- 5.2. Îmbrățișarea Ortodoxiei
 - 5.2.1. „Nu poți fi ortodox în afara Ortodoxiei”
 - 5.2.2. Simțirea chemării și hotărârea de a-i urma glasul
 - 5.2.3. Poarta inițiativă de intrare în Ortodoxie
 - 5.2.4. Ortodoxia – văzută ca „acasă”
- 5.3. Mărturii privind convertirea la Ortodoxie în spațiul nord american
 - 5.3.1. Foști pastori americani convertiți. Părintele Peter E. Gillquist și Cazul EOC
 - 5.3.2. James Bernstein – „Un evreu uimit de Hristos”

5.3.3. Filosofi contemporani convertiți recent la Ortodoxie

5.3.4. T. H. Engelhardt jr. – filosof, medic și misionar ortodox

5.3.5. Jonathan Jackson. Un actor mărturisitor

5.3.6. Considerații finale

5.4. Mărturie inedită a Părintelui arhidiacon Martin H. Lissmann:
„Calea mea spre Ortodoxie”

CONCLUZII

ABREVIERI

BIBLIOGRAFIE

La redactarea acestei lucrări s-a plecat de la realitatea zilelor noastre, în care se observă o scădere îngrijorătoare a conștiinței dogmatice la nivelul mădurelor Bisericii. Sfântul Apostol Iuda scrie despre apărarea dreptei credințe astfel: „Simțit-am nevoie să vă scriu și să vă îndemn ca să luptați pentru credința dată sfinților, odată pentru totdeauna” (Iuda 3), iar teologul francez Jean Claude Larchet, convertit la Ortodoxie, subliniază în lucrările sale că învățătura dreaptă de credință și mărturisirea ei reprezintă un criteriu important al apartenenței la Biserica Ortodoxă. Dogma este esențială în viața Bisericii.

Dogma, cultul și spiritualitatea sunt manifestări ale vieții în Duh a Bisericii. Din acest motiv, ele nu pot fi înțelese separat.

Cuvinte cheie: *Ortodoxie, dogmă, Biserică, convertire, misiune, spiritualitate, viață liturgică.*

Lucrarea de față cuprinde o introducere, cinci capitole și concluzii, la care se adaugă lista abrevierilor și bibliografia.

În introducere sunt precizate argumentul, relevanța și obiectivele cercetării, tocmai pentru a demonstra importanța și utilitatea demersului, pentru a analiza stadiul actual al cercetărilor asupra temei, pentru a defini cât mai exact termenii din titlu și a explicita parcursul metodologic la care s-a recurs. În ceea ce privește delimitarea temporală, cercetarea a avut în vedere mărturiile privind Ortodoxia consemnate începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, punând accentul în special pe cele din ultimul sfert de veac.

Lucrarea își propune ca – în urma parcurgerii și analizei mărturiilor privind Ortodoxia aparținând unor contemporani – să identifice corespondențe dintre aceste mărturii și altele din trecut, să descopere cauzele mai vechi și mai noi care au dus la o cunoaștere greșită a Ortodoxiei, dar și să evalueze efectele necunoașterii Ortodoxiei în societatea contemporană. Departe de

a avea pretenția unei tratări exhaustive a subiectului, cercetarea se vrea a fi un ajutor celor care vor dori să aprofundeze acest subiect de o complexitate deosebită.

Termenul cheie al lucrării este cel de *ortodoxie*, cuvânt provenit din grecescul *ορθοδοξία*, care în sens bisericesc desemnează pe de o parte dreapta credință, adică învățătura primară nealterată în opoziție cu erezia (*kakodoxia*) – având implicit și valențele de dreaptă cinstire (cult) și dreaptă trăire (spiritualitate) –, iar pe de altă parte, prin extensie, denumește însăși *Biserica Ortodoxă*, ca instituție divino-umană al cărei Cap este Hristos Dumnezeu-Omul. Un alt termen important este termenul *ecumenic* care are în vedere caracterul permanent și universal al mărturiilor, atât în sens cantitativ-geografic, cât și în sens calitativ, desemnând caracterul autoritativ al adevărului revelat pentru întreaga Biserică. În acest sens, sintagma bisericească cea mai des uzitată este cea de *οικουμενική σύνοδος* (Sinod ecumenic). E de la sine înțeles că termenul *ecumenic* nu este considerat ca sinonim cu cel de „ecumenist”.

În primul capitol, *Misiunea și mărturia ortodoxă în lumea de astăzi*, după ce se definesc termenii de misiune și mărturisire din punct de vedere ortodox, este prezentat contextul cultural-economic și se propune un posibil portret al misionarului ortodox contemporan. În acest capitol se vor urmări cu precădere tocmai aceste două aspecte ale misiunii rezultate chiar din etimologia cuvântului *misiune*, provenit de la latinescul *missio*, *-onis* (de trimitere sau aruncare, dar și de grațiere sau iertare): aspectul intern (legat de Taina pocăinței) și cel extern (legat de mărturia ortodoxă în lume).

Mărturia presupune redarea, în scris sau oral, a unei experiențe semnificative care se înscrie în viața personală a unui om. Se poate spune că mărturia se dorește a fi o probă a veridicității sau a unui mod de viață asumat și promovat, chiar

până la a-și vărsa sângele pentru a pecetlui astfel valoarea mărturie.

Între curențele dominante care contribuie la formarea contextului misiunii de azi sunt avute în vedere și succint prezentate cele desemnate de termeni precum: umanism, nihilism, secularizare, globalizare, postmodernism.

În cadrul aceluiași capitol se prezintă câteva realități și provocări misionare cu care se confruntă biserica astăzi, plecând de la mărturii concrete, grupate tematic în subcapitolele: *Priorități misionare astăzi, Parohia – comunitatea în care sunt formați misionarii ortodocși, Convertire și misiune, Migrație și misiune, Misiune și dialog creștin, Ortodoxia și prozelitismul sectar.*

În capitolul al doilea al lucrării, *BISERICA – „STÂLPUL ȘI TEMELIA ADEVĂRULUI”*, se urmărește redarea mărturiilor ce prezintă Ortodoxia în înțelesul de Biserică sau „adevărata Biserică a lui Hristos”¹, văzută ca instituție divino-umană care va dăinui până la sfârșitul veacurilor, potrivit făgăduinței Mântuitorului: „Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui.”²

Sunt prezentate trăsăturile Bisericii: Unitatea și Unicitatea, Sfințenia, Catholicitatea (universalitatea, sobornicitatea) și Apostolicitatea, precum și continuitatea ei istorică. Apoi se subliniază legătura între Biserică, Scriptură și Tradiție, pentru ca în subcapitolul *Atitudini critice cu privire la Ortodoxie* să se vorbească despre diferite contestări legate de Ortodoxie înțeleasă ca Biserică: *Reacții la pretenția Bisericii Ortodoxe de a fi unica Biserică, Teoria coruperii Bisericii în primele veacuri, Ortodoxia populară* – imagine distorsionată a

¹ Sfântul Iustin Popovici, *Biserica ortodoxă și ecumenismul*, trad. de Adrian Tănăsescu, ediția a II-a revizuită, Ed. Fundației „Justin Pârvu”, Suceava, 2012, p. 9.

² Matei 16, 18.

realității, „*Un fel de protestanți de dinainte de Reformă*”. În ultimele două subcapitole din acest capitol – *Un profesor protestant răspunde unor critici la adresa Ortodoxiei* și *Personalități din romano-catolicism apreciative la adresa Tradiției ortodoxe* – sunt aduse în discuție câteva poziționări ale unor personalități renumite, din protestantism și catolicism, care vorbesc favorabil în legătură cu anumite aspecte asupra cărora chiar confrăți de-ai lor au cu totul altă poziționare.

În capitolul al III-lea, *ÎNVĂȚĂTURA DREAPTĂ DE CREDINȚĂ ȘI MĂRTURISIREA EI*, este prezentată Ortodoxia în înțelesul de credință dreaptă, învățătură corectă în opoziție cu învățătura greșită, erezia. Noțiunea fundamentală avută în vedere este cea de *dogmă ortodoxă*, adevăr revelat, mântuitor, formulat sub inspirația Sfântului Duh, păstrat și transmis prin consensul unanim al Bisericii. S-a considerat oportună prezentarea într-un capitol separat a caracterului imuabil al adevărului de credință, în contrast cu ceea ce se petrece în afara Bisericii, unde schimbarea dogmelor se dovedește a fi un fenomen inevitabil, aspect surprins în subcapitolele: „*Creștinism fără credință*”!? și *Conținutul credinței poate fi diferit chiar dacă se folosesc aceiași termeni*. Ultimul subcapitol din cadrul acestui capitol, *Ortodoxia credinței – condiție a unirii*, abordează un subiect adesea discutat în zilele noastre. Pentru Biserica Ortodoxă, caracterul ortodox al credinței mărturisite este o condiție *sine qua non* a posibilității unirii la ea a celor din alte confesiuni. De aceea, atât la Sfântul Botez, cât și în cazul Tainei Mirungerii (dacă e vorba de revenire la Ortodoxie), momentul principal al tainei este precedat de lepădarea de învățăturile eterodoxe și mărturisirea credinței pravoslavnice. În același timp, la dumnezeiasca Liturghie, cei care se împărtășesc – în prealabil – au mărturisit dreapta credință

în Crez.³ Teologul ortodox francez Jean-Claude Larchet exprimă concis această idee prin afirmația: „Trebuie să nădăjduim unirea creștinilor într-o singură Biserică. Dar credem și că această una singură Biserică e Biserica Ortodoxă.”⁴

În capitolul al IV-lea, *LITURGHIA ȘI SPIRITUALITATEA ORTODOXĂ*, este abordată *Ortodoxia* în înțelesul de dreaptă slăvire și dreaptă trăire, strâns legate una de cealaltă. Din subcapitolele: *Dumnezeiasca Liturghie – Taina Bisericii, Mărturii privind slujbele bisericești, Muzica bisericească*, reiese faptul că slujbele Bisericii păstrează pecetea dogmei ortodoxe, iar în subcapitolul *Reformele liturgice apusene – expresie a reformelor credinței* se subliniază faptul că schimbarea dogmei atrage după sine schimbări în cult.

Într-un mod asemănător se petrec lucrurile în cazul spiritualității, după cum reiese din subcapitolele: *Legătura dintre dogmă și ethos, Spiritualitatea filocalică, Spiritualitate adevărată și falsă*. În subcapitolele următoare au fost prezentate câteva aspecte esențiale ale spiritualității și vieții duhovnicești care se regăsesc adesea în mărturiile celor care vorbesc despre Ortodoxie: *Icoana ortodoxă și Sfânta Cruce, Maica Domnului – „maica ortodocșilor”, Mucenicii și sfinții Bisericii. Sfintele Moaște, Chipuri de slujitori ortodocși, Mântuirea ca îndumnezeire*.

³ În acest sens Părintele Dumitru Stăniloae sublinia legătura dintre dogmă și liturghie: „În realitate, nu din Euharistie rezultă dreapta credință, ci din dreapta credință rezultă Euharistia adevărată sau întâlnirea cu adevăratul Hristos. Deci și comuniunea în adevărata Euharistie se bazează pe unitatea în dreapta credință. De unde știm că în Euharistie este Trupul și Sângele lui Hristos, dacă nu din învățătura drepte credințe.”, cf. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986, p. 398-399.

⁴ *Occidentali convertiți la Ortodoxie: Drumuri spre adevăr*, ediția a II-a, îngrijită de Răzvan Codrescu, Ed. Lumea Credinței, București, 2012, p. 159.

În capitolul al V-lea, *CONVERTIREA LA ORTODOXIE – „ÎMBRĂCAREA ÎNTRU HRISTOS”*, după ce mai întâi sunt explicitate cele două accepțiuni principale ale noțiunii de convertire în sens ortodox, înțelegându-se ca o *revenire în fire*, sunt prezentate tipuri și motivări dominante ale convertirilor. Apoi, pe bază de mărturii, sunt prezentate aspecte legate de îmbrățișarea Ortodoxiei în subcapitolele: „*Nu poți fi ortodox în afara Ortodoxiei*”, *Simțirea chemării și hotărârea de a-i urma glasul*, *Poarta inițiativă de intrare în Ortodoxie și Ortodoxia văzută ca „acasă”*.

Urmează un subcapitol care prezintă câteva studii de caz cu valoare ilustrativă și privind Ortodoxia ale unor personalități contemporane și anume: foști pastori americani (cu un accent deosebit pe Părintele Peter E. Gillquist și Cazul EOC), James Bernstein – „Un evreu uimit de Hristos”, filosofi contemporani convertiți recent la Ortodoxie (profesorii Rico Vitz , Richard Otte , Kelly Dean Jolley, Jonathan D. Jacobs, David Bradshaw, Travis Dumsday, academicianul Richard Swinburne), profesorul și misionarul T. H. Engelhardt jr, actorul Jonathan Jackson de la Hollywood. Capitolul este încheiat de mărturia inedită, cu valoare concludentă, a Părintelui arhidiacon Martin H. Lissmann privind convertirea sa, Ortodoxia și misiunea ei în lumea de astăzi.

Mărturisirea credinței adevărate din partea unor oameni care reprezintă cea mai înaltă instanță de știință și cultură – fiind deopotrivă și formatori de opinie – este extrem de importantă și de prețioasă. Ea este cu atât mai prețioasă cu cât are loc într-o arenă anume, care este *spațiul academic*, din care *creștinismul* – mai ales cel *ortodox* – s-a încercat a fi exilat încă din epoca post-iluministă. Iată însă că – după două veacuri și jumătate de raționalism iluminist – aceste încercări nu și-au atins scopul întru totul, chiar dacă forțele potrivnice credinței lui Hristos și-au potențat împotrivirea la începutul acestui veac când puterile

seculare ateiste s-au străduit să creeze o lume fără Dumnezeu și chiar să emită legi împotriva firii; în mod paradoxal, un număr semnificativ de membri ai elitelor universitare, intelectuale și artistice s-au întors spre Răsăritul Ortodox, adică spre credința dreptslăvitoare păstrată – nu fără multe jertfe – în Biserica Ortodoxă. Un alt motiv pentru care aceste convertiri sunt remarcabile este pomenit de profesorul H. Engelhardt într-un interviu realizat în România: „Să convertești un intelectual este foarte greu, pentru că intelectualii se iubesc pe ei înșiși foarte mult. Așadar, noi trebuie să fim cei mai greu de convertit.”⁵

Cunoașterea lor reprezintă o necesitate de mare importanță, mai cu seamă pentru misiunea pastorală și catehetică a Bisericii. Aceștia și mulți alții vorbesc despre credința ortodoxă așa cum au cunoscut-o și au trăit-o, iar experiențele lor ne indică faptul că același Sfânt Duh este Cel ce luminează și astăzi pe cei ce cu bună-cuviință se apropie de Dumnezeu, așa cum același Duh a luminat pe Sfinții și de Dumnezeu purtătorii Părinți adunați la Sinoadele Ecumenice odinioară.

Cuvintele – cu valoare testamentară –adresate de către Părintele Dumitru Stăniloae profesorilor de la Facultatea de Teologie din Sibiu, cu prilejul simpozionului organizat în cinstea acestuia chiar în anul chemării sale la Domnul, sunt pline de nădejde: „Lucrările mele teologice m-au silit să rămân de acum 60 de ani în credința creștină a legăturii reale, ontologice între Dumnezeu cel în Treime și umanitate, ceea ce încep să vadă în ele și unii dintre teologii occidentali de diferite confesiuni și să le considere ca un ajutor spre revenirea ecumenică în creștinismul adevărat și mântuitor, care este Ortodoxia.”⁶

⁵ H. T. Engelhardt, „*Forțat să devin ortodox*” în vol. *Ortodoxia în Occident...*, Paul Siladi, *Ortodoxia în Occident. 10 convertiri*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 37.

⁶ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în vol. *Persoană și comuniune. Prinos de cinstire Părintelui Profesor Academician Dumitru Stăniloae la*

Ca o concluzie finală a lucrării de față redăm chemarea adresată de misionarul profesor convertit la Ortodoxie Clark Carlton la finalul uneia dintre cele mai importante cărți ale sale, a cărei lectură a ajutat enorm pe mulți căutători ai Adevărului-Hristos: „Biserica nu își propune să judece destinul celor din afara ei; Dumnezeu Însuși este Cel Care le judecă pe toate. Și totuși, din dragostea ei pentru omenire, ea îi cheamă pe toți să i se alăture. Biserica – și numai ea – este Trupul lui Hristos, *plinirea Celui ce plinește toate întru toți* (Efeseni 1, 23). Spre această plinire cheamă ea lumea. Spre această plinire te cheamă și pe tine. *Duhul și mireasa zic: «Vino»*.”(Apocalipsa 22,17).⁷

În ciuda atmosferei atât de apăsătoare a timpurilor în care trăim, există multe voci care dau mărturie că esența neschimbabilă a Ortodoxiei este și rămâne cel mai potrivit leac pentru toți oamenii și pentru toate epocile. Postmodernitatea, cu toate duhurile ce o stăpânesc, nu poate lupta cu autenticul din Ortodoxie. E observația pe care o fac cu multă convingere convertiții⁸, impunându-se totuși precizarea că dreapta credință se cuvine a fi trăită, potrivit spuselor Părintelui Macarie Simonopetritul: „Credința noastră ortodoxă este foarte vie, ea nu are de ce să se teamă de secularizare, care subminează și distruge

împlinirea vârstei de 90 de ani, Ed. Arhiepiscopiei Ortodoxe din Sibiu, Sibiu, 1993, p. 639.

⁷ Clark Carlton, *Calea de la Protestantism la Ortodoxie*, trad. de Marian Sorin Rădulescu, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2010, p. 211.

⁸ De pildă, italianul Luca spune: „Și, după aia, ce mai este frumos în viața asta modernă, în care cineva vrea să stea neapărat deoparte de viața ortodoxă? Ce mai are frumos? În orice privință, viața trăită cum ne arată Ortodoxia e ceva care nu se poate schimba cu nimic.”, cf. Luca Zolli, *Lupta dusă de un catolic practicant pentru a primi botezul în Ortodoxie*, în „Presă Ortodoxă”, nr. 8 (2009), p. 37.

civilizația occidentală; însă trebuie să ne-o asimilăm suficient, trăind-o în fiecare zi, ca centru vital al existenței noastre.”⁹

A duce mai departe mărturia celor care descoperă și mărturisesc Ortodoxia ca pe Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească ar trebui să constituie pentru noi, ca români, o datorie de conștiință, cel puțin față de cei care s-au luptat și s-au jertfit de-a lungul veacurilor ca noi să rămânem ortodocși.

⁹ Ionuț Marinescu și Augustin Păunoiu, *Credința în Înviere, găsirea plinătății vieții*, <http://ziarullumina.ro/credinta-in-Inviere-gasirea-plinatatii-vietii-100744.html>, postat la 9.04.2015, accesat la 21.01.2016.

BIBLIOGRAFIE (selectiv)

1. Alevizopol, pr. dr. Antonios, *Ortodoxia în fața sectelor*, trad. de Pr. Ion Buga, Ed. Symbol, București, 1993;
2. Allen, Kevin, *Cum L-am aflat pe Hristos acolo unde nu-L căutam (partea I) De la ateism, printr-un așram hindus, la dreapta-slăvire*, trad. de Radu Hagiu, în *Familia Ortodoxă (F.O.)* nr. 4 (27)/ 2011, pp. 39-44; partea a II-a în „F.O.” nr. 5 (28)/ 2011, pp. 38-43;
3. Ambrozie, Mitropolitul Coreei, *Un răspuns ortodox la nedumeririle protestanților*, trad. de monah Gherontie (Nica), partea I: în „F.O.”, nr. 5 (28)/ 2011, pp. 44-47; partea a doua: în „F.O.”, nr. 6 (29)/2011, pp. 49-51;
4. Antonie de Suroj, Mitropolit, *Mai aproape de Hristos. Spovedania și iertarea*, trad. de Dragoș Dâscă, Ed. Doxologia, Iași, 2014;
5. Antonie, Monah, *Biblia împotriva protestantismului. Respingerea ereziilor protestante prin versete biblice*, trad. de Dragoș Dâscă, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2012;
6. Arakaki, Robert, *Cum a ajuns printr-o icoană un protestant la Ortodoxie*, trad. de Radu Hagiu, în „F.O.” nr. 3 (38)/2012, pp.52-54;
7. Ballester-Convolier, Episcopul Pavel al Nazianzului, *Convertirea mea la Ortodoxie – mărturia unui călugăr franciscan*, trad. de Maria Cătălina Muraru, Editura Nepsis, București, 2010;
8. Barnes, Patrick, *Non-ortodocșii. Învățătura ortodoxă despre creștinii din afara Bisericii*, Ed. Egumenița, Galați, 2004;
9. Baștovoi, Ierom. Savatie, *Ortodoxia pentru postmoderniști în întrebări și răspunsuri*, Ed. Cathisma, 2000;
10. Bel, Pr. conf. dr. Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2010;
11. Bel, Pr. conf. dr. Valer, Sonea, Cristian, Moș-Grigore, Dinu (coordonatori), *Credință și mărturisire. Istorie și actualitate*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2012;

12. Bell, M. Charles, *Discovering the Rich Heritage of Orthodoxy: As Discovered by One Who Came to Orthodoxy from the Evangelical and Charismatic Traditions*, Light and Life Publishing Company, Minneapolis, 1994.
13. Bernstein, Pr. James, *Uimit de Hristos. Călătoria mea de la Iudaism la Ortodoxie*, trad. de Dragoș Dâscă, ediție îngrijită de protos. dr. Vasile Bârză, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2010;
14. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991;
15. Billerbeck, Franklin (ed.), *Anglican-Orthodox Pilgrimage*, Conciliar Press, Ben Lomond, 1993;
16. Breck, Pr. prof. John, *Puterea cuvântului în Biserica dreptmăritoare*, trad. de Monica E. Herghelegiu, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1999;
17. Breck, Pr. prof. John, *Sfânta Scriptură în Tradiția Bisericii*, trad. de Ioana Tămăian, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003;
18. Bucevski, prof. dr. Orest, *Ecumenicitate*, articol apărut în Almanahul jubiliar al Academiei Ortodoxe, Cernăuți, 1935, pp. 154-164;
19. Buchiu, Pr. prof. dr. Ștefan, *Maica Domnului – o introducere în teotologia ortodoxă*, Ed. Sigma, București, 2006;
20. Buchiu, Pr. prof. dr. Ștefan, *Ortodoxie și secularizare*, Ed. Libra, București, 1999;
21. Buchiu, Pr. prof. dr. Ștefan, *Ortodoxie, cultură și istorie*, în „Studii Teologice” („S.T.”), nr.4-6/iulie-decembrie 1994, pp. 38-49;
22. *Canoanele Bisericii Ortodoxe* (ediție îngrijită de Arhid. Prof. dr. Ioan N. Floca), Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1992;
23. Carlton, prof. dr. Clark, *Adevărul Ortodoxiei față de Catholicism*, trad. de Dragoș Dâscă, ediție îngrijită de protos. dr. Vasile Bârză, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2010;

24. Carlton, prof. dr. Clark, *Calea de la Protestantism la Ortodoxie*, trad. de Marian Sorin Rădulescu, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2010;
25. Carlton, prof. dr. Clark, *Credința. Să înțelegem Creștinismul ortodox, Catehism ortodox*, trad. de Pr. dr. Vasile Bîrzu și Dragoș Dâscă, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2010;
26. *Căpitanul musulman, preotul ucrainean și Hristos Cel iubitor-de-oameni*, în „F.O.”, nr. 9 (32)/2011, pp. 49-51, trad. și prezentare de Radu Hagiu;
27. Christensen, Ieromonah Damaschin, *Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose*, trad. de Constantin Făgețan și Pr. Constantin Jinga, Ed. Sophia, București, 2005;
28. Christensen, Părintele Damaschin, *Stareț al Mănăstirii*
29. Sfântului Gherman din Platina, California, „*Așa L-am cunoscut pe Hristos*”, trad. de Radu Hagiu din „Orthodox Word”, nr. 190/1996, în „F.O.”, nr. 9 (68)/2014, pp. 51-57;
30. Citirigă, Pr. prof. dr. Vasile, *Aplicarea doctrinei despre energiile necreate la doctrina și practica Sfintelor Taine*, în „O.”, nr. 4/2007, pp. 49-66;
31. Citirigă, Pr. prof. dr. Vasile, *Aspecte dogmatice privind raporturile dintre teologie și știință*, în „O.”, nr. 3/2007, pp. 40-58;
32. Clément, Olivier, *Adevăr și libertate. Ortodoxia în contemporaneitate. Convorbiri cu Patriarhul ecumenic Bartolomeu I*, trad. de Mihai Maci, Ed. Deisis, Sibiu, 1997;
33. Cognetti, Părintele Gregorio, „*Nu poți fi ortodox în afara Ortodoxiei*”, prezentare și trad. de Radu Hagiu, în „F.O.”, nr. 11 (70)/2014, pp. 57-63;
34. Colliander, Fritjof Tito, *Credința și trăirea Ortodoxiei*, trad. și note de Părintele Dan Bădulescu, Ed. Scara, București, 2002;
35. Coman, Pr. prof. dr. Constantin, *Ortodoxia sub presiunea istoriei*, Ed. Bizantină, București, 1994;
36. Constantin, prof., *Mărturisirile unui fost predicator neoprotestant*, „*Biserica Ortodoxă ne-a oferit dragostea necondiționată*”, (interviu), partea I: în „F.O.”, nr. 5 (64)/2014,

- pp. 47-52; partea a II-a: în „F.O.”, nr. 6 (65)/2014, pp. 49-54 și partea a III-a: în „F.O.”, nr. 7 (66)/2014, pp. 53-58;
37. Copăceanu, Mihai, *Ortodoxie la Oxford. Te-am găsit, Doamne! – mărturiile a 12 englezi convertiți la Ortodoxie*, interviuri realizate și comentate de Mihai Copăceanu, cuvânt înainte Mitru. Kallistos al Diokleei, Ed. Deisis, Sibiu, 2010;
 38. Corcoran, John, *Ortodoxia se întoarce în Irlanda (I)*, trad. de Radu Hagiu, partea I: în „F.O.”, nr. 1 (48)/2013, pp. 53-56 și partea a II-a: în „F.O.”, nr. 2 (49)/2013, pp. 49-52;
 39. Crainic, Nechifor, *Sfințenia împlinirea umanului*, Ed. Trinitas, Iași, 1993;
 40. Damian, Constantin-Iulian, *Convertirea în contextual Noilor Mișcări Religioase. Spălarea ceierului, manipulae, influență socială*, Ed. Astra Museum, Sibiu, 2014;
 41. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Comori ale Ortodoxiei. Explorări teologice în spiritualitatea liturgică*, Ed. Trinitas, Iași, 2007;
 42. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Știința mântuirii. Vocația mistică și misionară a teologiei*, Ed. Basilica, București, 2014;
 43. David, Diac. Petre I., *Sectologie sau Apărarea dreptei credințe*, Ed. Sfintei Arhiepiscopii a Tomisului, Constanța, 1998;
 44. Deheleanu, Pr. P., *Manual de sectologie*, Tipografia Diecezană, Arad, 1948;
 45. Deseille, Arhim. Placide, *Ce este Ortodoxia? Cateheze pentru adulți*, trad. de Felicia Dumas, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004;
 46. Deseille, Arhim. Placide, *Mărturia unui călugăr ortodox. Convorbiri cu Jean Claude Noyé*, trad. de Felicia Dumas, Ed. Doxologia, Iași, 2011;
 47. Deseille, Arhim. Placide, *Nostalgia Ortodoxiei*, trad. de Dora Mezdrea, Ed. Anastasia, București, 1995;
 48. *Despre credința ortodoxă și despre erezii. Florilegiu patristic*, selecția textelor, introducere și note de diac. dr. Liviu Petcu, Ed. Basilica, București, 2010;

49. Dezrobitu, Simeon, *Ortodoxia este o comoară și fiecare dintre noi trebuie să facă tot ce-i stă în putință pentru a o face cunoscută* — mărturia Părintelui Simeon Dezrobitu, interviu realizat de Raluca Tănăseanu, în „F.O.” nr. 3 (26)/2011, pp. 48-52;
50. Doulis, Thomas (ed.), *Journeys to Orthodoxy: A Collection of Essays by Converts to Orthodox Christianity*, Light and Life Publishing Company, Minneapolis, 1986;
51. Doulis, Thomas (ed.), *Towards the Authentic Church: Orthodox Christians Discuss Their Conversion. A Collection of Essays*, Light and Life Publishing Company, Minneapolis 1996;
52. *Dreapta credință în scrierile Sfinților Părinți*, vol. I (Sfântul Theodor Studitul, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Amfilohie) trad. de Pr. Marcel Hancheș, Ed. Sophia, București, 2006 și vol. II (Sfântul Fotie, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Grigorie Teologul, Sfântul Grigorie de Nissa, Sfântul Ioan Damaschinul), îngrijit de Florin Stuparu, Ed. Sophia, București, 2009;
53. Engelhardt, Tristram H. Jr., *The Foundations of Christian Bioethics*, Swets & Zeitlinger, Lisse, 2000;
54. Engelhardt, Tristram H. Jr., *Negotiating religious truth: critical reflections on the character of inter-religious and inter-faith dialogue*, în lucrările Simpozionului internațional (4-6 mai): *Libertate și responsabilitate. Inițiativa și limite în dialogul religios*, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009, pp. 81-105;
55. Engelhardt, Tristram H. Jr., *Bioetica creștină într-o epocă postcreștină*, în „Teologie și Viață” (T.V.), seria nouă, nr. 5-8/2002, pp. 38-44;
56. Evdokimov, Paul, *Ortodoxia*, trad. de Arhiereu vicar dr. Irineu Ioan Popa, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1996;
57. Fairbairn, Jr. M. Donald, *Ortodoxia răsăriteană din perspectivă occidentală*, trad. de Sofia I. Gheorghe, ediția a doua, Ed. Făclia, Oradea, 2013;
58. Farasiotis, Dyonysios, *Marii inițiați ai Indiei și părintele Paisie*, trad. de Ieromonah Evloghie Munteanu, Ed. Egumenița, Galați, 2010;

59. Felea, Preot Ilarion V., *Convertirea creștină*, Tipografia Arhidiecezei, Sibiu, 1935;
60. Felea, Preot Ilarion V., *Pocăința. Studiu de documentare teologică și psihologică (teză de doctorat)*, Sibiu, 1939;
61. Felmy, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecclesiale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, introducere și trad. de Pr. prof. dr. Ioan Ică, Ed. Deisis, Sibiu, 1999;
62. Fermo, Monica, *Talita Kumi. Înviind pe drumul Damascului*, ediția a II-a, Ed. Areopag, București, 2014;
63. Florovski, G., *Biblie, Biserică, Tradiție. O perspectivă ortodoxă*, trad. și prefață de Radu Teodorescu, Studiu introd. de Pr. conf. univ. dr. Mihai Himcinschi, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2006;
64. Gallatin, Matthew, *Însetând după Dumnezeu. De la răstăcirile protestante la adevărul Ortodoxiei*, trad. de Tatiana Petrache, Ed. Cartea Ortodoxă și Ed. Egumenița, Galați, 2005;
65. Gheorghe, Virgiliu, *Efectele televiziunii asupra minții umane*, Ed. Prodromos, București, 2006;
66. Gillquist, Peter E. (ed.), *Coming Home: Why Protestant Clergy Are Becoming Orthodox*, Conciliar Press, Ben Lomond, 1992;
67. Gillquist, Peter E., *Cum am devenit ortodox. O călătorie înspre credința creștină primară*, trad. de Ioan Tănase Chiș, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006;
68. Godo, Emmanuel (coordonator), *Convertirea religioasă*, trad. de Nicoleta Petuhov, Ed. Anastasia, București, 2002;
69. Hagiu, Radu, *Un predicator musulman trece la Ortodoxie*, interviu, în „F.O.” nr. 3 (14)/2010, pp. 45-49;
70. Hall, Christopher A., *Să citim Scriptura cu Părinții Bisericii*, trad. de Pr. prof. dr. Pavel Aurel și prof. Cânduleț Diana Elena, Ed. Universității Lucian Blaga din Sibiu, Sibiu, 2011;
71. Harper, Michael (ed.), *A Faith Fulfilled: Why Are Christians Across Great Britain Embracing Orthodoxy*, Conciliar Press, Ben Lomond, 1999;

72. Harper, Michael, *Lumina cea adevărată. Călătoria unui evanghelic spre Ortodoxie*, trad. de Elena Tâmpănariu, Ed. Teofania, Sibiu, 2002;
73. Himeinschi, Mihai C., *The mission of the Church and the spiritual crisis*, în vol. *Invația nonvalorilor într-o lume multimedia*, Ed. Reîntregirea Alba Iulia, 2010, pp. 88-108;
74. Homiakov, Alexis, *Biserica este una*, trad. de Elena Derevici și Lucia Mureșan, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2008;
75. Ianolide, Ioan, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, București, 2006;
76. Ică jr., Arhid. lect. dr. Ioan I., *Canonul Ortodoxiei (vol. I). Canonul apostolic al primelor secole*, Ed. Deisis/Stavropoleos, Sibiu, 2008;
77. Ică jr., Arhid. lect. dr. Ioan I., *Globalizarea – Mutații și provocări*, în *Gândirea socială a Bisericii. Fundamente – documente – analize - perspective*, Sibiu, Ed. Deisis, 2002, pp. 481-495;
78. Ică, Pr. prof. Ioan, *Sensul și specificul Ortodoxiei românești*, în „O.”, nr. 4/1971, pp. 620-640;
79. Ierotheos, Vlahos, Mitropolit de Nafpaktos, *Dogmatica empirică a Bisericii Ortodoxe Sobornicești după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis*, vol. I, trad. de Tatiana Petrache, vol. I, Ed. Doxologia, Iași, 2014;
80. Ilie, Arhim. Cleopa, *Călăuză în credința ortodoxă*, Ed. Episcopiei Romanului, Roman, 2000;
81. Ionescu, Eugen, „Dacă aș fi știut mai devreme...”, în „F.O.” nr. 11 (70)/2014, pp. 74-75;
82. Iosif, ÎPS al Prikonisului, *Mucenici și mărturisitori ai Ortodoxiei în China*, trad. de monah Gherontie (Nica), *partea I*, în „Presa Ortodoxă” (P.O.), nr. 5/2009, pp. 50-53, și partea a II-a, în „P.O.”, nr. 6/2009, pp. 56-57;
83. Irimia, Pr. Ioan, *Preoți mărturisitori în drum spre sinaxare*, în „F.O.” nr. 8 (43), 2012, pp. 3-8;
84. Ispas, Pr. asist. dr. Gheorghe, *Euharistia – taina unității Bisericii. Aspecte teologice și practice*, Ed. Basilica, București, 2008;

85. Ispir, Ghe. Vasile, *Curs de îndrumări misionare*, București, 1930;
86. Iurasov, Arhim. Ambrozie, *Protestantismul și Ortodoxia (pe înțelesul tuturor)*, trad. de Ursu Dorin Ioan, Ed. Episcopiei Giurgiului, Giurgiu, 2010;
87. *Învățătura de credință creștină ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1952; reeditată Ed. Trinitas, Iași, 2000;
88. Jackson, Jonathan, „*Voi turna din Duhul Meu peste tot trupul*”, *Actorul Jonathan Jackson despre cum a descoperit Ortodoxia și plinătatea trăirii în Hristos*, interviu realizat de Kevin Allen în emisiunea „Faith and Celebrity” din 13 ianuarie 2013, difuzată la Ancient Faith Radio, trad. de Radu Hagiu, partea I: în „F.O.”, nr. 3 (50)/2013, pp. 41-46; partea a II-a: în „F.O.”, nr. 4 (51)/2013, pp. 45-50 și partea a III-a: în „F.O.”, nr. 5 (52)/2013, pp. 49-51;
89. Jackson, Jonathan, *Jonathan Jackson – un actor american alege Ortodoxia*, interviu de preot Andrew Stephen Damick, trad. de Anca Munteanu și Mădălina Reznice, Ed. Areopag, București, 2012;
90. Jackson, Jonathan, *Taina artei. A deveni artist după chipul lui Dumnezeu*, trad. de Dragoș Dâscă, Ed. Doxologia, Iași, 2016;
91. Johannes S., Mărturia fostului decan al Universității Tehnice din Delft, „*Domnul m-a așteptat atâția zeci de ani...*”, în „F.O.”, nr. 8 (67)/2014, pp. 50-55;
92. Kapsanis, arhim. dr. Gheorghios, *Ortodoxia, nădejdea popoarelor Europei*, trad. de Ierom. Agapie, Ed. Evangelismos, București, 2006;
93. Kenneth, Klaus, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, interviu, consemnat de Radu Hagiu, partea I: în „F.O.”, nr. 10/2009, pp. 47-50 și partea a II-a în „F.O.” nr. 11/2009, pp. 46-48;
94. Larchet, Jean-Claude, *Biserica, Trupul lui Hristos*. (vol. I – Natura și structura Bisericii), trad. de Marinela Bojin, Ed. Sophia, București, 2013;

95. Larchet, Jean-Claude, *Biserica, Trupul lui Hristos*. (vol. II – Relațiile dintre Biserici), trad. de Marinela Bojin, Ed. Sophia, București, 2014;
96. Larchet, Jean-Claude, *Persoană și natură. Sfânta Treime – Hristos – Omul*, trad. de Pr. prof. Dragoș Bahrim și Marinela Bojin, Ed. Basilica, București, 2013;
97. Lesier, Catherine, „Oamenii trebuie să afle, căci nu cunosc...” *Trecerea la Ortodoxie a lui Georges Lesier*, trad. de Radu Hagiu din *Agios Grigorios*, Sfânta Mănăstire Grigoriu din Sfântul Munte, nr. 18, în „P.O.”, nr. 1/2009, pp. 44-47;
98. Lossky, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, trad. de Lidia și Remus Rus, Ed. Enciclopedică, București, 1993 și Ed. Sofia, București, 2006;
99. Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad., studiu introductiv și note de Pr. Vasile Răducă, Ed. Anastasia, București, 2002;
100. Louth, Pr. Andrew, *Introducere în teologia Ortodoxă*, trad. de Dragoș Mirșanu, Ed. Doxologia, Iași, 2014;
101. Lukâcsi, Pr. Rafail, *Dumnezeu a ridicat ortodocși din sânul poporului maghiar pentru a propovădui Ortodoxia ungarilor din România*, interviu, consemnat de Preot dr. Ciprian-Ioan Staicu, în „F.O.” nr. 12 (23)/2010, pp. 41-47;
102. Mantzaridis, Georgios, *Globalizare și universalitate – himeră și adevăr*, trad. Pr. prof. dr. Vasile Răducă, Ed. Bizantină, București, 2002;
103. Mateciuc, Bogdan, *Lungul drum către acasă. Un neoprotestant redescoperă Biserica Ortodoxă*, Ed. Areopag, București, 2012;
104. Matejic, Pr. Mateja, *Ortodoxia. Curajul de a fi diferit, puterea de a rămâne același*, trad. și cuvânt înainte de masterand Silviu Ciută, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2011;
105. Mavromagulos, Nicholas, *Căutând adevărul*, trad. de Medana Oltean, Ed. Episcopiei Giurgiului, Giurgiu, 2013;
106. McGuckin, John Anthony, *The Orthodox Church: An Introduction to its History, Doctrine, and Spiritual Culture*, Blackwell Publishing, 2008;

107. Metallinos, Pr. prof. dr. Gheorghios, *Ορθόδοξη οικουμενικότητα και παγκοσμιοποίηση*, în *Οφείλη αγάπης*, Ed. Orthodoxos Kypseli, Thesalonic, 2008, pp. 21-32;
108. Metallinos, Pr. prof. dr. Gheorghe D., *Ortodoxie și Catolicitate*, trad. de Călin Popescu, Ed. Sophia, București, 2003;
109. Metallinos, Pr. prof. dr. Gheorghe D., *Parohia – Hristos în mijlocul nostru*, trad. de Pr. prof. Ioan I. Ică, Ed. Deisis, Sibiu, 2004;
110. Meyendorff, John, *Biserica Ortodoxă ieri și azi*, trad. de Cătălin Lazurca, Ed. Anastasia, 1996;
111. Moldovan, Pr. prof. dr. Ilie, *Credința strămoșească în fața ofensivei antihristice sectare*, Ed. Provita, Valea Plopului, 1998;
112. Nacu, Pr. dr. Pompiliu, *Ereziile primelor opt veacuri creștine și dănuirea lor la începutul mileniului trei*, Ed. Partener, Galați, 2010;
113. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Rolul misionar al preacinstirii Maicii Domnului și importanța icoanelor în spiritualitatea ortodoxă*, în „Theologia pontica”, nr. 3-4/2013, pp. 16-39;
114. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Biserica mărturisitoare în zeghe*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2008;
115. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Maladiile necredinței și misiunea Bisericii*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2004;
116. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Misiunea Bisericii ieri și astăzi*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2009;
117. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Misiunea Bisericii în lumina lui Hristos*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2007;
118. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Pentru o Misiologie practică*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2005;
119. Nechita, Pr. prof. dr. Vasile, *Vademecum misionar*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2009;
120. Nicolescu, Costion, *Riscul de a fi ortodox*, interviuri, Ed. Sophia, București, 2002;
121. Nieuwsma, Virginia (ed.), *Our Hearts' True Home: Fourteen Warm, Inspiring Stories of Women Discovering the Ancient Christian Faith*, Conciliar Press, Ben Lomond, 1996;

122. Noica, Ierom. Rafail, *Celălalt Noica. Mărturii ale monahului Rafail Noica însoțite de câteva cuvinte de folos ale Părintelui Symeon*, ediție îngrijită de Pr. Eugen Drăgoi și Pr. Ninel Țugui, Ed. Anastasia și Ed. Partener, Galați, 2004;
123. Oara, Mihai, *Cum n-oi mai fi pribeag. O călătorie prin țări, culturi, sisteme politice și credințe*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2009;
124. *Occidentali convertiți la Ortodoxie: Drumuri spre adevăr*, ediția a II-a revăzută și adăugită sub îngrijirea lui Răzvan Codrescu, Ed. Lumea Credinței, București, 2012;
125. Oliver, John, *Atingând cerul. Cum am descoperit Ortodoxia pe insula Valaam*, trad. de Diana-Ana Raț, Ed. Theosis, Oradea, 2008;
126. Papacioc, Arhim. Arsenie, *Singur Ortodoxia*, Constanța, 2005;
127. Parr, Schiarhimandrit Ioachim, *Convorbiri pe pământ rusesc*, trad. de Cristea Florentina, Ed. Egumenița, Galați, 2015;
128. Payton Jr., James R., *Lumină din Răsăritul Creștin. O introducere la Tradiția Ortodoxă*, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2012;
- 129.
130. Pelikan, Yaroslav, *Credo. Ghid istoric și teologic al mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, trad. de Mihai-Silviu Chirilă, Ed. Polirom, Iași, 2010;
131. Pelikan, Yaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei*, trad. de Silvia Palade, vol. 1-5, Ed. Polirom, Iași, 2004-2008;
132. Pestroiu, Pr. David, *Ortodoxia în fata prozelitismului „Martorilor lui Iehova”*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2013;
133. Petraru, Pr. prof. dr. Gheorghe, *Misiologie ortodoxă, vol. I – Revelația divină și misiunea Bisericii*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2002;
134. Petraru, Pr. prof. dr. Gheorghe, *Misiune și evanghelizare, în Teologie și viață („T.V.”)*, nr. 1-3 /1995, pp. 84-122;
135. Petraru, Pr. prof. dr. Gheorghe, *Ortodoxie și prozelitism*, Editura Trinitas, Iași, 2000;

136. Petraru, Pr. prof. dr. Gheorghe, *Secte neoprotestante și noi mișcări religioase în România*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2006;
137. Petrescu, IPS prof. dr. Teodosie, *Cartea psalmilor și importanța ei în viața pastoral misionară a Bisericii*, Ed. Arhiep. Tomisului, Constanța, 2008;
138. Petroniu Tănase, Ierom. Petroniu, *Chemarea sfintei Ortodoxii*, Ed. Bizantină, București, 2006;
139. Polamalu, Troy, *Troy Polamalu – un atlet contemporan al lui Hristos*, interviu, în „F.O.”, 8 (43)/2012, pp. 52-55;
140. Popescu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Hristos-Biserică-Societate*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1998;
141. Popescu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Iisus Hristos, Pantocrator*, Tratat de Teologie Dogmatică Ortodoxă, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 2005;
142. Popescu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Misiunea Bisericii într-o lume secularizată*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 2005;
143. Popescu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Ortodoxie și contemporaneitate*, Ed. Diogene, București, 1996;
144. Popescu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Ortodoxie și globalizare. Cultură globală și culturi particulare*, în „O.”, nr. 1-2/2006, pp. 3-8;
145. Popescu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Transfigurare și secularizare. Misiunea Bisericii într-o lume secularizată*, în „S.T.”, nr. 1-3/ianuarie-aprilie 1994, pp. 35-42;
146. Popescu, Teodor. M., *Biserica Mărturisitoare*, Ed. Credința noastră, București, 1995;
147. Popescu, Teodor. M., *Ce reprezintă azi Biserica Ortodoxă*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2013;
148. Popescu, Teodor. M., *Privire istorică asupra schismelor, ereziilor și sectelor*, în „S.T.”, an II, 1950, nr. 7-8;
149. Radu, Pr. prof. dr. Dumitru, *Păstrarea dreptei credințe, condiție a dobândirii mântuirii*, în „B.O.R.”, nr. 1-2/1983, pp. 51-69;

150. Romanides, Pr. Ioannis, *Dogmatica patristică ortodoxă – o expunere concisă*, trad. de Dragos Dâscă, Ed. Ecclesiast, Sibiu, 2010;
151. Rose, Serafim, *The Royal Path: True Orthodoxy in an Age of Apostasy*, în „The Orthodox Word”, vol. 70, No. 5, 1976;
152. Rose, ierom. Serafim, *Nihilismul – o filosofie luciferică*, trad. și postfață de Tatiana Petrache, Ed. Biserica Ortodoxă/Egumenița, Galați, 2004;
153. Rose, Ierom. Serafim, *Ortodoxia și religia viitorului*, trad. de Mihaela Grosu, Tipografia centrală Cartea Moldovei, Chișinău, 1995;
154. Schaeffer, Frank, *Dans de unul singur. Căutarea credinței ortodoxe în era falsei religii*, trad. de Marian Sorin Rădulescu, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006;
155. Semen, Pr. prof. dr. Petre, *Mărturie și martiraj - dovezi ale credinței și iubirii lui Hristos*, în *Autocefalia Bisericii și mărturisirea credinței*, coord. de Pr. prof. dr. Viorel Sava și Pr. lect. dr. Ilie Melniciuc-Puică, Editura Doxologia, Iași, 2011;
156. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Problemele vieții*, trad. de Cristian Spătarelu și Daniela Filioreanu, Ed. Egumenița, Galați, 2007;
157. Sfântul Iustin Popovici, *Biserica ortodoxă și Ecumenismul*, trad. de Adrian Tănăsescu, ediția a II-a revizuită, Ed. „Fundatia Justin Pârvu”, Suceava, 2012;
158. *Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii lui întru martiriu*, trad. de diacon Ioan I. Ică jr, Ed. Deisis, Sibiu, 2004;
159. Siladi, Paul, *Ortodoxia în Occident. 10 convertiri*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014;
160. Stan, Pr. prof. Liviu, *Despre „recepția” de către Biserică a hotărârilor Sinoadelor Ecumenice*, în „S.T.”, nr. 7-8 1965, pp. 395-401;
161. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 2002;
162. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Biserica universală și sobornicească*, în „O.”, nr. 2/1966, pp. 167-198;

163. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Câteva trăsături caracteristice ale Ortodoxiei*, în „M.O”, nr. 7-8/1970, pp. 730-742;
164. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Coordonatele ecumenismului din punct de vedere ortodox*, în „O.”, nr. 4/1967, pp. 494-540;
165. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Ortodoxia în fața unor fenomene actuale din creștinismul apusean*, în „O.”, nr. 2/1974, pp. 325-345;
166. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, ediția a II-a, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 2004;
167. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Craiova, 1990;
168. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, *Teologie Dogmatică ortodoxă*, vol. I-III, Ed. a III-a, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 2003;
169. Steinhardt, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, postfață și repere biobibliografice de Virgil Bulat, Ed. Mănăstirii Rohia, 2005;
170. Șesan, Pr. prof. dr. Milan, *Ortodoxie sau ortodoxism?*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei” (M.M.S.), nr. 10/1956, pp. 601-604;
171. Theodoropulos, arhim. Epifanie, *Cele două extreme. Ecumenismul și stilismul*, Ed. Evanghelismos, București, 2006;
172. Trigg, Michael (ed.), *An Introduction to Western Rite Orthodoxy*, Conciliar Press, Ben Lomond, 1993.
173. Vitz, Rico (coordonator), *Întoarcerea spre Răsărit. Filosofi contemporani și credința creștină veche*, trad. de Mihai-Silviu Chirilă, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2015;
174. Ware, Episcop Kallistos, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993;
175. Wurtz Bruno, *New Age*, Editura de Vest, Timișoara, 1994;
176. Zolli, Luca, *Lupta dusă de un catolic practicant pentru a primi botezul în Ortodoxie*, interviu, partea I: „Mulțumesc Bisericii Ortodoxe pentru că a păstrat Harul și Adevărul”, în „P.O”, nr. 7/2009, pp. 40-47; partea a II-a: „Nu papa e piatra, ci Hristos”, în „P.O”, nr. 8/2009, pp. 37-42; partea a III-a:

„Ortodoxia a păstrat tezaurul Bisericii primare a lui Hristos”,
în „P.O”, nr. 9/2009, pp. 37-42.

Referințe electronice:

1. Again Magazine, „*From Becoming Orthodox to Being Orthodox: AGAIN Interviews Fr. Peter Gillquist*”,
<http://www.pravoslavie.ru/english/42683.htm>, postat la 09.11.2010, accesat la 09.02.2016.
2. Balaba, Narcisa Elena „*Omul poartă mereu cu sine ceea ce va deveni*“, *interviu cu Mihaela Lamia Beligan*,
<http://ziarullumina.ro/omul-poarta-mereu-cu-sine- ceea-ce-va-deveni-90970.html>, postat la 29. 04. 2014, accesat la 02.01.2016.
3. Bunge, Fr. Gabriel, „*We have to return to our roots*”,
<http://www.pravoslavie.ru/english/65138.htm>, postat la 23.10.2013, accesat la 12.02.2016.
4. Chadzinikolaou, Iannis, „*Convertirea unui indian la Ortodoxie*”, <http://www.pemptousia.ro/2015/02/convertirea-unui-indian-la-ortodoxie-partea-intai/>, postat la 25.02.2015, accesat la 10.03.2016.
5. Delkeskamp-Hayes, Cornelia, „*Prezența Ortodoxiei în Occident*”,
<http://www.pemptousia.ro/2014/03/prezenta-ortodoxiei-in-occident/>, postat la 14.03.2014, accesat la 14.02.2016.
6. Engelhardt, Herman Tristram, „*Herman Tristram Engelhardt: Cum am devenit ortodox*”,
<http://www.pemptousia.ro/2015/08/herman-tristram-engelhardt-cum-am-devenit-ortodox/>, postat la 09.08.2015, accesat la 15.02.2016.
7. Maximov, George, „*Everything that Neo-Pagans said about Christianity was A lie - Interview with former neo-pagan Ivan Liskov*”, <http://www.pravoslavie.ru/english/79792.htm>, postat la 05.06.2015, accesat la 10.02.2016.

8. Runciman, Steven, *Ortodoxie și elenism*, <http://www.pemptousia.ro/2013/05/ortodoxie-si-elenism/>, postat la 15.05.2013, accesat la 14.12.2014.
9. Totorcea, Ștefana, *Corinna Delkeskamp-Hayes: „Value Talk Kills Christianity!”*, <http://stiripentruviata.ro/corinna-delkeskamp-hayes-value-talk-kills-christianity/>, postat la 27.07.2014, accesat la 17.03.2015.